

Pomológia

- „**Növényfajta:** növények egy botanikai taxonon belül ismert legalacsonyabb szintű csoportja, amely nemesítői tevékenység eredményeként jött létre, és
 - a) egy genotípus vagy genotípusok kombinációja által meghatározott tulajdonságokkal jellemezhető,
 - b) más növénycsoportoktól legalább egy tulajdonság kifejeződése alapján megkülönböztethető, valamint
 - c) a továbbszaporítás során tulajdonságait változatlanul megőrzi, és ezáltal ugyanazon egységnek tekinthető.”
- **fajtavizsgálat – DUS vizsgálat**
- DUS = Distinctness, Uniformity, Stability

Fajtaválasztás szempontjai – értékmérő tulajdonságok

Áruérték	Termesztési érték
• felhasználási cél (friss, feldolgozás)	• ökológiai igény
• külcsín (méret, szín, forma)	• szárazság-, fagy-, stressz- és betegség tűrés → termésbiztonság
• beltartalom, íz	• növekedési erély
• érési és fogyasztási idő	• termőképesség, termőre fordulás ideje, termőkor hossza
• tárolhatóság	• virágzási, termékenyülési, kötődési sajátosságok
	• érésment
	• agro- és fitotechnikai igény
	• alanykompatibilitás
	• gépesíthetőség

- **Pomológia:** gyümölcsfajta ismerettan
 - leíró v. részletes pomológia
 - gyakorlati v. részleges pomológia
- **Fajta:** gazdasági tulajdonságai, fajtabélyegei alapján elkülönített fajon belüli rendszertani egység

Fajták származása

- **Hazai származású – Magyar kajszi, Besztercei, Milotai**
- **Honosított, jól adaptálódott – Jonathan, Idared, Vilmos, Germersdorfi**
- **Atlanti klímából származó – Elstar, Gala,**
- **Mediterrán klímából származó – Granny Smith, Bergeron, Babygold**
- **Kontinentális klímából származó – orosz homoktövis fajták**

Alma fajtacsoportok az érési idő szerint

- **Nyári alma – 08.15. előtt** érik, elhúzódó érés, hullásra hajlamos, nem tárolható, rosszul szállítható
- **Őszi alma – érés 08.15. és 09. 15. között,** átmenet a nyári és a téli típus között, tél elejéig tárolható
- **Téli alma – érés 09.15. után,** koncentrált érés, egyszerre leszedhető, jól szállítható és tárolható, közvetlenül szedés után még nem jóízű

Alma fajtahasználatunk múltja

- **50-es, 60-as, 70-es évek:** Jonathan, Starking, Golden hármasa
- **80-as évek:** Idared, Gloster, Mutsu, Jonathan klónok, Jonagold
- **90-es évek:** Elstar, Gala, Golden klónok, Jonagold klónok, Idared, Mutsu, Granny Smith, Earligold, Summerred, Braeburn
- **2000-es évek:** Idared, Golden fajtakör, Gala, Jonagold, Red Chief; (Braeburn, Fuji, Topáz)
- **2017:** Idared (22%), Florina – Remo - Relinda (rezisztens fajták) (14%), Golden fajtakör (11%), Jonagold (6%), Gala (3%), Jonathan M41 (3%); egyéb (41% !)

Jonathan fajtakör

- **Idared** – Jonathan hibrid, X/1, jó termőképességű és termésbiztonságú, nagyon jól tárolható, nagy gyümölcsű, savanykás, lisztharmatra érzékeny, vezető fajta ma nálunk – alacsony értékesítési ár
- **Jonagold** – Jonathan x Golden D., IX/3-X/1, 4-(10) hónapos tárolás, nagyméretű, viaszos felszín, jó ízű, betegségekre nem érzékeny; 3n (triploid)
klónjai: Jonagold Novajo, Jonagold Jonaveld, Jon Jonagored Supra (Morrens), Jonagold De Costa

Red Delicious fajtakör

- **elvárás:** 100%-os fedőszín, 75-90 mm átmérő, nyújtott alak, 5 dudor a csészénél
- **Starking Delicious** – IX/3-X/1, márciusig tárolható, bőtermő, édeskés, kásásodik, erős növekedésű magházpenészesedésre és varasodásra hajlamos
- **(Redspur D., Wellspur D., Starkrimson D.)**
- **Red Chief:** spur típus, középerős alanyra; gyakran telepített
- **Super Chief, Scarlet Spur**
- **Gloster**

Jonathan fajtakör

- **Jonathan** – IX/2, rosszul tárolható, bőtermő, fedőszín és méret gondok, jó ízű, ipari felhasználásra (almalé), betegségekre érzékeny, feketefoltosság
klónjai: (VIII/3 – IX/3, 120-150 g) Csány 1 J., J. M41, Naményi J., Szatmárcsekei J., Watson J.
Ma már ritkán telepítik

Golden Delicious fajtakör

- **Golden Delicious** – IX/3-X/1, áprilisig tárolható, bőtermő, 140-180 g, édeskés, vékony héjú, varasodásra érzékeny
klónjai: Golden Reinders – kevésbé perzselődik, bőtermő (Golden B, Smoothee, Golden Haidegg)
- **Charden** – Golden D. hibrid, X/1, 3n
- **Mutsu** – Golden D. hibrid, X/1-2, igen nagy méretű, tárolás során besárgul, 3n
- **Elstar** – Golden D. hibrid, IX/1-2

Egyéb fontosabb almafajták

- **Gala** – Kid's Orange Red - Golden D. hibrid, VIII/3-IX/2, bőtermő, 130-170 g, narancsvörös, édeskés, varasodásra érzékeny
- **klónjai:** Tenroy (Royal G.), Mondial G. (Imperial G.), Regal Prince (G. Must)
- **G. Galaxy, G. Schnitzer-Schniga, Buckeye G., Annaglo** – jobb fedőszín

Egyéb fontosabb almafajták

- **Braeburn** – X/2, yengenövekedésű, nagy gyümölcsű, szüreti időpontra és Ca-hiányra érzékeny, téglapiros matt fedőszín, nagyon kemény, lisztesedik
- **Granny Smith** – X/2-3, jól tárolható és szállítható, bőtermő, nagy gyümölcsű, zöld, viaszos, nagyon kemény, savanykás
- **Fuji, Pinova, Topáz, Mairac**
- **Rezisztens fajták**, régi magyar fajták, klubfajták

Őszibarack fajták

Csoportosításuk lehetséges

- érési idő,
- héjfelület,
- hússzín,
- magvaválóság,
- felhasználás szerint.

Rezisztens fajták

- **Florina** - 5. generációs francia hibrid, X/1, akár 170-180 g, varasodás rezisztens, jól tárolható, harmonikus ízű
- **Remo** – 3. generációs német hibrid, IX/1-2, varasodás, lisztharmat és tűzelhalás rezisztens, jó fagyűrőképeség, borvörös fedőszín
- **Relinda** – (Undine x BX44,14), varasodás és tűzelhalás rezisztens, téli alma, nagyméretű, kemény húsú, nagyon jól tárolható

Gyümölcs fajtahasználat hazánkban, 2017

- **Alma:** Idared (22%), Florina – Remo - Relinda (rezisztens fajták) (14%), Golden fajtakör (11%), Jonagold (6%), Gala (3%), Jonathan M41 (3%); egyéb (41% !)
- **Körte:** Bosc (42%), Vilmos (24%), Packham's (9%), Conference (5%)
- **Őszibarack:** Redhaven (18%), Suncrest (10%), Cresthaven (6%), Early Redhaven (5%), egyéb (42% !)
- **Szilva:** Cacanska leptica (27%), Stanley (22%), President (7%), Cacanska rodna (6%), Bluefre (5%), Besztercei (4%)
- **Kajszi:** Magyar kajszi (32%), Ceglédi óriás (13%), Bergeron (9%), Pannónia (5%)
- **Meggy:** Érdi bőtermő (30%), Újfehértói fürtös (23%), Kántorjánosi 3 (15%), Debreceni bőtermő (14%), Cigánymeggyek (10%)
- **Csereznye:** Germersdorfi (14%), Carmen (11%), Bigarreau Burlat (11%), Katalin (9%), Szomolyai fekete (8%)
- **Dió:** Milotai 10 (57%), Alsőszenitváni 117 (23%), Tiszacsécsi 83 (3%)
- **Bodza:** Haschberg (90%), Samil (7%), Sampo (2%)